

Povinnosti manželov

Bl. Michael Sopocko

27. septembra 2019 ✝ Spoločnosť ✝ Manželstvo

Ak je uzatvorenie manželstva významnou a veľkou vecou, a to ako z náboženského, tak aj spoločenského a osobného pohľadu manželov, potom je veľké, aj pokiaľ ide o povinnosti, aké manželia na seba berú voči druhému, voči spoločnosti a voči Bohu.

Povinnosti manželov k sebe navzájom

Vzájomné povinnosti manželov vyplývajú z podstaty manželstva a sú prikázané tiež Bohom. Sú nimi: láska, vernosť, vzájomná pomoc, ochrana a zaistenie hmotných potrieb rodiny.

1. Vzájomná láska

Láska stmeluje a upevňuje základy rodiny a manželstva, ktoré je podľa sv. Pavla obrazom zjednotenia Krista Pána s Cirkvou: „Muži, milujte svoje manželky, ako aj Kristus miluje Cirkev a seba samého vydal za ňu“ (Ef 5,25). „Aby ženy svojich mužov milovali, svoje deti mali v láske, aby boli rozumné, čistotné, rozvážne, hospodárne, láskavé, svojim mužom poddané, aby sa slovo Božie nezľahčovalo“ (Tit 2,5).

Pravá láska sa prejavuje obojstrannou úctou a ohľaduplnosťou. Preto sa snúbenci majú snažiť vniesť do manželstva ozajstné hmotné a duchovné hodnoty, a po svadbe usilovať o to, aby sa tieto hodnoty nezmenšovali, ale naopak dokonca narástli. Za týmto účelom by v sebe mali premáhať všetko, čo by sa mohlo prípadne u druhého stretnúť s odporom, a predovšetkým rozvíjať skutočné duchovné hodnoty a svoje dobré stránky. Pravá láska totiž nemá byť iba láskou telesnou, ktorá obvykle rýchlo pominie, ale láskou duchovnou – zalúbením v kladných povahových rysoch polovičky a snahou a ich posilnenie, alebo aspoň zachovanie. Preto majú snúbenci pracovať na svojom charakteru, aby bol v pravde kresťanský, priťahoval druhú stranu a povzbudzoval ju k vznešenosti a obetavosti, pretože skutočná láska nehľadá seba, ale dobro milovanej osoby, aby sa jej úplne darovala.

Duch teda zušľachťuje a riadi telesnú náklonnosť a prepožičiava jej rovnako punc stálosti. Pravá láska môže byť teda len v nerozlučiteľnom manželstve, pričom táto trvalosť a nerozlučiteľnosť sa samovoľne prebúda v ľuďoch, ktorí sa úprimne milujú a sú si navzájom oddaní.

Každý človek má v menšej či väčšej miere nejaké chyby, ktoré sa dajú pri bližšom súžití všimnúť aj u najmilovanejšej osoby. Ale pre lásku k druhému je treba sa snažiť jeho nedostatky čo najtrpezlivejšie znášať, pretože iba vtedy sa láska prehlbuje a rastie, a nerozdielne s tajomstvom pohlavného života sa stáva trvalou a pretvára sa v doživotné a nerozlučné priateľstvo. Preto na rozličné maličkosti a návyky či vady jednej strany má druhá odpovedať vládňosťou, láskavosťou a pochopením: *„Žite so všetkou pokorou, miernosťou a zhovievavosťou. Znášajte sa navzájom v láske a usilujte sa zachovať jednotu ducha vo zväzku pokoja“* (Ef 4,2). *„Buďte k sebe navzájom láskaví a milosrdní, navzájom si odpúšťajte, ako aj vám odpustil Boh v Kristovi!“* (4,32). Rozbroje sa prevažne rodia z veľmi malicherných dôvodov, pričom zhoda a prehlbovanie lásky závisí na tenučkých nitkách drobných domácich zážitkov.

Láska vyžaduje prítomnosť milovanej osoby, preto by manželia mali bývať spoločne. V prípade rôznych názorov na výber bývania sa má žena podriaďiť vôli muža, ktorý z podstaty veci udáva rodine navonok tón a smer. V rodine, rovnako ako v každej spoločnosti, je potreba istej autority, ktorá z Božej vôle pomáha mužovi: *„Muž je hlava ženy, ako hlava Cirkvi je Kristus... A ako Cirkev je poddaná Kristovi, tak aj ženy budú poddané svojim mužom vo všetkom“* (Ef 5,23–24). Neznamená to však, že má byť muž úplným pánom ženy, ako tomu bolo u pohanov a stále je u moslimov, ale prvým, milujúcim druhom, ktorého povinnosťou je sa o ženu starať, a nie jej ubližovať.

2. Manželská vernosť

Manželská vernosť spočíva v tom, že iba manželia môžu mať spolu pohlavný styk. Vernosť vyplýva z prírodných zákonov, pretože na svete je skoro rovnaký počet mužov a žien. Vernosť obdarúva manželov rovnakými právami a prehlbuje ich vzájomnú lásku. Sviatosťou manželstva a pohlavným aktom sa muž a žena stávajú jedným telom, na ktoré má každý z nich rovnaké, výlučné právo: *„Nie sú teda už dvaja, ale jedno telo“* (Mt 19,6). V deň svadby sa teda stáva všetko spoločným vlastníctvom manželov: srdce, telo, život, stôl, strecha, starosti, nádeje, radosti, smútok, strata, zisk atď. Žena sa dokonca zrieka svojho priezviska za slobodna a prijíma priezvisko muža, ktorému od tohto okamžiku rovnako ako on výlučne patrí.

Pohlavný akt sa po manželstve stáva vecou nielen dovolenou a správnu, ale dokonca ušľachtilou a chvályhodnou. Manželom prislúcha právo nielen naň, ale aj na počínanie, ktoré ho pripravuje alebo dopĺňa. Navyše majú právo si prejavovať aj mimo pohlavný akt vzájomnú náklonnosť a nežnosť, a to isté sa dá povedať o predstavách, túžbach a myšlienkach, ktorých predmetom je pohlavné zblíženie manželov.

Právo na pohlavný styk prináleží obom stranám rovnako a každá by s nim mala súhlasiť, keď ho druhá strana vyžaduje, ibaže by existoval závažný a rozumný dôvod pre odmietnutie, o ktorom sa patrí druhú stranu informovať, napr. zdravotné problémy, nebezpečie pohoršenia okolia atď.

Manželia si musia uvedomiť, že aj v prípadoch, keď má telo svoje práva, mal by nad ním aj tak vládnuť duch. Telo totiž nie je predmetom plnej a dokonalej lásky, ani jej hlavným ukazovateľom. Preto by sa užívanie telesnosti nemalo stať prekážkou lásky, ale ju prehlbovať, čo sa deje, pokiaľ manželia v týchto dôverných veciach zachovávajú jemnosť hodný kresťanov. Pretože ťažko sa vzbudzuje úprimná láska k tomu, koho sa nedá vážiť a kto prejavuje vo svojom chovaní nedostatok citu, aj keď ide o dovolené veci.

Previnenie proti manželskej vernosti patrí medzi dvojnásobne ťažké hriechy (proti čistote a spravodlivosti) a zahŕňa nielen skutky, ale aj túžby, predstavy a radosť zo spomienok na veci zakázané šiestym a deviatym prikázaním. Pán Ježiš o tom hovorí úplne jasne: „*Každý, kto hľadá na ženu žiadostivo, už s ňou scudzoložil vo svojom srdci*“ (Mt 5,28). Manželia sa teda majú vyvarovať blízkej príležitosti k hriechu, a pokiaľ takú príležitosť postriehnu, je treba ju od seba aj od druhého oddialiť. Preto by mali byť v rámci možností čo najviac spolu. Toto trávenie času spolu by nemalo vyplývať z nejakej podozrievavosti niektorého z manželov, ale skôr zo skutočnej lásky a túžby byť spolu. Pri tom sa obaja majú vyhýbať neopodstatneným súdom a premáhať v sebe žiarlivosť, ktorá je často príčinou bezdôvodných sťažností, výčitiek a občas i veľmi vážnych rozbrojov.

3. Vzájomná pomoc

Vzájomná pomoc je jedným z cieľov manželstva a týka sa ako vecí časných, tak aj večných. K tejto pomoci zaväzuje manželov Sv. písmo: „*Rovnako aj vy, muži, žite s nimi vo vedomí, že sú slabšou ženskou nádobou, a preukazujte im úctu ako spoluredičkám milosti života, aby vám nič neprekážalo v modlitbách*“ (1Pt 3,7). Vyplýva to rovnako zo samej podstaty manželského zväzku, pretože muž potrebuje radu a pomoc a žena ochranu. Povaha muža, viac drsná, nachádza v citovosti ženy svoje doplnenie. Tak je tomu po celý život, pričom vzájomnej pomoci je navyše potreba predovšetkým v starobe, keď sa občas jeden z manželov stane nemohúcim. Vtedy má druhý povinnosť postarať sa o obživu, ošetrovanie a ochranu svojho celoživotného druha.

Vzájomná pomoc sa týka tiež duchovných záležitostí. Jeden by mal cítiť spoluzodpovednosť za jednanie druhého. Hlavne žena, od prirodzenosti jemnejšia, môže preukázať mužovi značnú pomoc. Za týmto účelom sa má v rámci možnosti spoločne s ním ráno a večer modliť, zúčastniť sa sv. omše, pristupovať k sv. prijímaniu atď.

Apoštolát ženy voči mužovi sa stáva tým ťažší, čím viac je muž ľahostajný vo veciach viery. Môže sa dokonca stať, že muž je priamo neveriaci, a úloha ženy je veľmi ťažká. V takom prípade by s ním nemala toľko hovoriť o Bohu, ako o ňom s Bohom, modliť sa zaňho a pôsobiť naňho dobrým príkladom, seba záporom a obetavosťou. Je nutné na sebe ukázať, ako náboženstvo priaznivo ovplyvňuje utváranie dobrej povahy, odrážať lúče božského svetla, posilňovať vo svojej duši Božie kráľovstvo, ktorým chce žena objímať rovnako dušu muža. Tu môže byť príkladom sv. Monika, ktorá odporúčala všetkým svojim priateľkám „*metódu sladkosti, tajomstvo mlčania a obetavosti*“.

Apoštolát muža voči žene by mal ísť rovnako cestou láskavosti a osobného príkladu, pretože „*slová povzbudzujú, príklady priťahujú*“. V takom prípade môže pravá manželská láska ľahko priviesť aj k láske k Bohu, ak ju muž skutočne prežíva, čo dokazujú početné príklady z prvých storočí kresťanstva. Žena s ohľadom na svoju prirodzenosť a povahu je skôr paňou domácnosti, a jej osobné záležitosti by mal vybavovať muž, zahrňuje pritom svoju slabšiu polovičku starostlivosťou a ochranou.

V starodávnom poľskom zvykovom práve môžeme nájsť početné príklady trestov postihujúcich muža, ktorý nebránil ženu, alebo jej dokonca ublížil. Tak napríklad podľa zápisu zo súdnej kroniky dediny Krowodzie z roku 1503 súd potrestal istého J. Dziura za nevhodné správanie k žene. V prípade príliš prísneho správania manžela má druhá strana zachovať mlčanie, trpezlivosť, miernosť a láskavosť, čím zmierni jeho hnev a napomôže pokoju: „*Odpoved' vlúdna krotí hnev, reč tvrdá budí hnev*“ (Prís 15,1). V manželskom

súžití je potrebná obojstranná trpezlivosť a obetavosť, bez toho nemôže byť ani reči o rodinnej pohode a jednote.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/povinnosti-manzelov/>